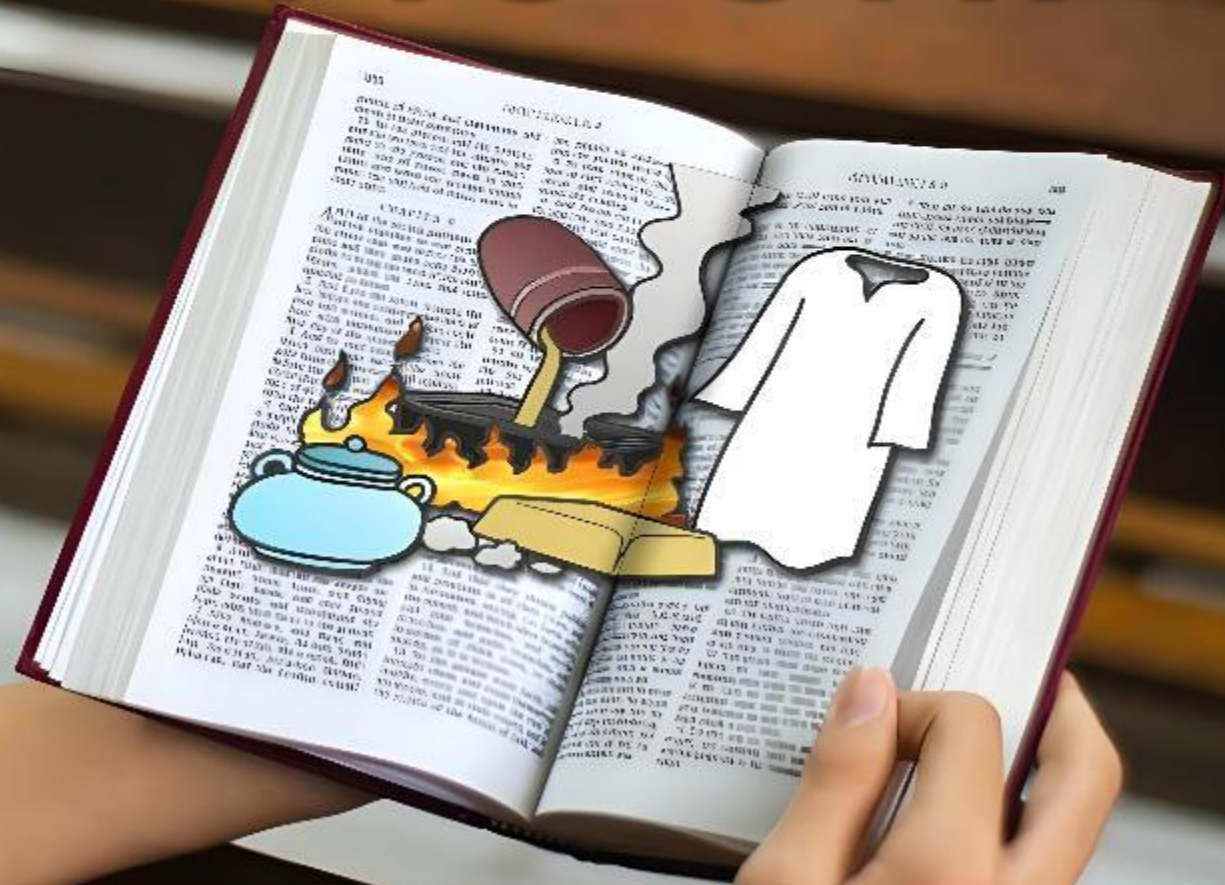

VAKAI'I 'A E ME'A MO'ONI

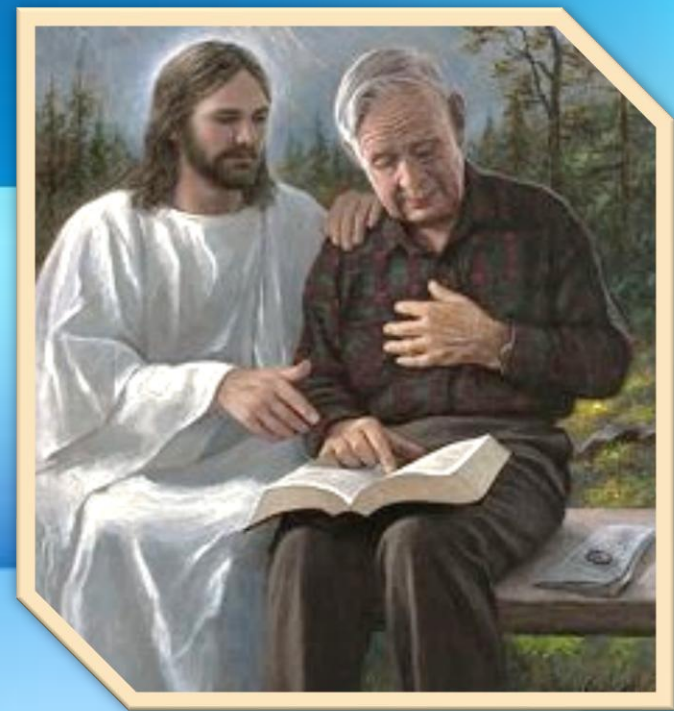

Kuo tau taki taha fakatupulekina ha vaha'angatae kehekehe mo e 'Otuá. Ka 'oku tau lototaha kotoa ki ha me'a 'e taha: 'e lava (pea 'oku totonu ke) tupulaki 'a e fetu'utaki ko 'ení.

Ko e 'uluaki sitepu kuo pau ke tau fai kae lava ke tau tupulakí ko 'etau 'ilo'i hotau tūkunga lolotongá.

Kuo 'omi 'e he 'Otua ha fekau fakalukufua fekau'aki mo e tu'unga fakalaumalie 'o e siasi 'i he tu'unga faka'osi ko 'eni 'o e mo'ui. Ko eni 'oku 'atautolu ke tau sivilivi'i kitautolu ke tau 'ilo pe ko e fē 'a e kongá 'o e fekau ko ia 'oku kaunga kiate kitautolu, pea mo e founa ke fakamālohia mo fakaloloto ai hotau vaha'angatae mo e 'Otua.

Ko e fekau 'a e 'Otua (Fakahā 3:14-22):

Ko e sivi (vahe 14-17)

Fakalelei'anga (v. 18)

Ola (vahe 19-20)

Ko e Fakafiemalie (vahe 21-22)

Sivi mo'oni (Sione 15:1-11):

Ko e va'a mo e vaine .

Ko e Huhu'a'i 'akau.

KO E FEKAU 'A
E 'OTUA .

(Fakahā 3:14-22)

FAKAMAHU'INGA

"Koe'uhi 'oku ke pehē, 'Oku ou koloa'ia, pea kuo u fakama'ume'a'i au,' pea 'oku 'ikai te u masiva 'i ha me'a; ka 'oku 'ikai te ke 'ilo 'oku ke kovi lahi, pea mala'ia, pea masiva, pea kui, pea telefua." (Fakaha 3:17)

Ko e fekau ki he ngaahi siasi 'e fitu, 'oku ne 'omai 'a e tu'unga 'o e siasi 'o mamani mei he kuonga 'o e kau 'apostolo 'o a'u mai ki he 'aho ni (Fakh. 2-3). 'I he'ene 'omai 'a e fekau ki hotau kuonga (Leotisia), 'oku 'omai ai 'e Sisu ia tonu ko e "Emeni [ko e Mo'oni], ko e fakamo'oni faitotonu mo mo'oni" (Fakh. 3:14).

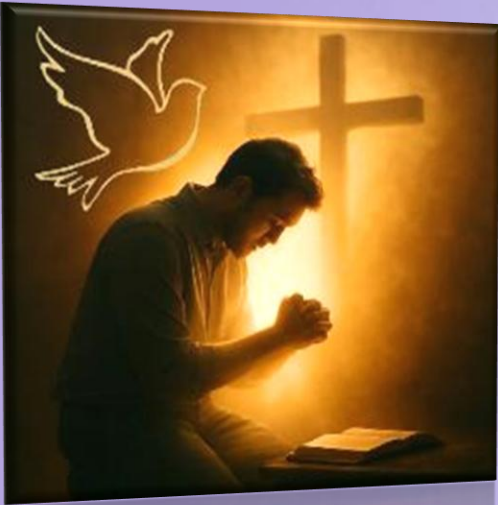

Ko 'etau sio kiate kitautolu 'oku tau sio ki hotau Mo'oni : "Kuo u koloa'ia, pea kuo u koloa'ia, pea 'oku 'ikai ha me'a 'oku ou masiva ai" (Fakh. 3:17a).

Ka 'oku sio 'a Sisu ki he mo'oni , ko 'etau mo'oni: "Ko koe 'oku ke faka'ofa, faka'ofa, masiva, kui mo telefua" (Fakh. 3:17b) .

Ko 'eni kuo taimi ke tau sivilivi'i kitautolu. 'Oku ou 'ilo'i nai 'a e me'a 'oku ou ma'u mo'oni, mo e me'a 'oku ou kei fie ma'ú? Ko e hā hono lahi 'o 'eku tupulaki 'i hoku vā mo Sisuú? 'Oku ou liliu nai ki he lelei angé?

FOUNGA

“Oku ou akonaki'i koe ke ke fakatau 'iate au 'ae koula kuo 'ahi'ahi 'i he afi, koe'uhi ke ke koloa'ia ai; pea mo e kofu hinehina, koe'uhi ke ke kofu'aki, ke 'oua na'a hā mai 'ae mā 'o ho'o telefua pea ke tulu'i ho mata 'aki 'ae me'a tulu'i mata koe'uhi ke ke 'ā ai.”
(Fakaha 3:18)

Koe'uhi ko e ongo'i fiemālie 'i hotau tu'ungá 'okú ne fakatupu 'a e ta'efiemālie (mafana), 'oku fale'i mai ai 'e Sīsū ke tau fai 'a e me'a 'e tolu:

Fakatau 'a e koula kuo fakalelei'i

Kuo pau ke 'oua te tau fiemālie pē ki ha ngaahi mo'oni vaeua pe ko ha ako fakalūkufua 'o e Tohi Tapú. Kuo pau ke tau li'aki 'a e ngaahi tokāteline fakaetangatá (ngingila) pea loloto ange 'etau ako 'a e Tohitapú ke to'o 'a e ta'ehaohaoa kotoa pē (Veve) mei he'etau mahino ki aí.

Fakatau ha ngaahi kofu hinehina

Ko hono tali 'a e ma'oni'oni 'a Sisu ko e founga pe ia 'e taha ke a'usia ai 'a e fakamo'ui. Ko e feinga ke 'oatu kitautolu ki he 'Otua 'aki 'etau ngaahi ngaue totonu 'atautolu, ko 'etau fakahaa'i telefua kitautolu 'i Hono 'ao.

Fakatau 'a e ngaahi tuluta 'o e mata

Ma'u 'a e Laumalie Ma'oni'oni. Ko la pe te Ne lava 'o 'omi kiate kitautolu 'a e fa'a 'ilo'ilo fakalaumalie mo fakaloto'i kitautolu ki hotau tu'unga totonu (Sione 16:8)

OLA

"Vakai, 'oku ou tu'u 'i he matapā, mo tukituki: kapau 'e fanongo 'e ha taha ki hoku le'o, mo to'o 'ae matapā, teu hū atu kiate ia, pea te ma keinanga fakataha mo au. ." (Fakaha 3:20)

'Oku 'i ai ha palopalema. ' Oku ou ongo'i lelei fakalaumālie, ka ' oku fiema'u ' e Sīsū ke u fakalakalaka. Neongo ia, kapau 'oku 'ikai ke u 'ilo'i 'eku fie ma'u ke liliu, he 'ikai ke u teitei liliu. He 'ikai ke u teitei fie fakatau 'a e me'a 'oku ou 'osi fakakaukau 'oku ou ma'u.

Ke fakalelei'i 'eni, 'oku 'i ai 'a e ngaahi founnga pe 'a Sisu: "Ko kinautolu kotoa pe 'oku ou 'ofa ai, 'oku ou valoki'i mo tautea'i"; pea ne toe pehe: "Fakatomala" (Fakaha 3:19).

'Oku 'ikai ke kovi 'a e valoki mo e tautea 'a Sisu. 'Oku sai'ia ange 'i he hala 'o e fetalanoa'aki. 'Oku ne fie tangutu fakalongolongo mo kinautolu 'o talanoa... "Vakai, 'oku ou tu'u 'i he matapaa 'o tukituki. Kapau 'e fanongo ha taha ki hoku le'o, pea to'o 'a e matapaa, te u hu atu kiate ia, 'o ma'u me'atokoni mo ia, pea ko ia mo au" (Fakaha 3:20).

'Oku tukituki 'a Sisu 'i he matapa 'o hoku lotu pea tatali 'i he fa'a kataki. 'Oku 'ikai ke Ne fakahoha'asi 'eku mo'ui ke fakamalohi'i au ke u fetu'utaki mo Ia. Ko e fili ke fakaava 'oku 'a'aku ia.

FAKATOLI‘A

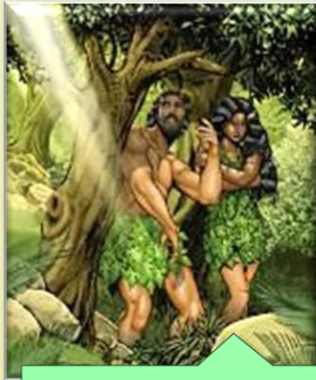
“Ko ia ia ‘e ikuna, te u foaki ki ai ke nofo mo au ‘i hoku nofo‘a faka‘ei‘eiki, ‘o hangē foki ko ‘eku ikuna, peau nofo mo ‘eku Tamai ‘i hono nofo‘a faka‘ei‘eiki.” (Fakaha 3:21)

‘Oku ‘afio‘i ‘e Sisu ‘oku ‘ikai faingofua ‘a e hala. ‘Oku Ne ‘afio‘i ‘etau feinga ke fakatau mai ‘a e koula, pulupulu, mo e faito‘o ki he mata. ‘Oku Ne ‘afio‘i ‘etau ngaahi faingata‘a‘ia ke ikuna‘i ‘a e mafana, fakaava ‘a e matapaa, pea fetu‘utaki mo la. Ko e ‘uhinga ia ‘oku Ne folofola mai ai kiate kitautolu: Te mou lava ‘o ikuna, ‘o hange pe ko ‘eku ikuna (Fakaha 3:21).

‘Oku Ne toe ‘afio‘i foki he ‘ikai ke tau teitei fakahoko ‘a e ‘uluaki sitepu. Kuo tamu‘omu‘a ma‘u pe ‘a e ‘Otua.

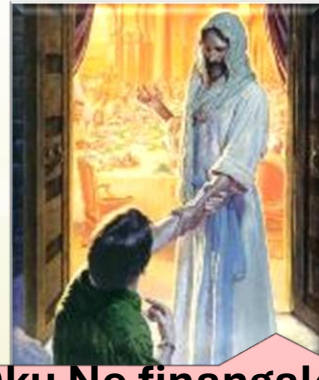
Na‘a ne fakakaukau ke fakatupu kitautolu (Senesi 2:7)

‘Oku Ne kumi kitautolu ‘i he‘etau faiangahala (Senesi 3:8-9)

Na‘a Ne foaki ‘Ene mo‘ui ke fakamo‘ui kitautolu (Sione 3:16)

‘Oku Ne finangalo ke foaki mai ha pale: ke nofo fakataha mo la, pea fiefia ‘i he ta‘engata ‘i He‘ene feohi (Fakaha 3:21)

Ko e ki ki he ‘ulungaanga fakalangi ko ‘eni (‘a ia ‘oku ‘ikai totonu ke tau ma‘u) ko e ‘ofa: "Kuo u ‘ofa kiate kimoutolu ‘aki ‘a e ‘ofa ta‘engata" (Selemaia 31:3). ‘Oku Ne fie ma‘u ke ‘i ai ha‘ane va fetu‘utaki mo kitautolu. ‘Oku ou fie ma‘u nai ha va fetu‘utaki mo la? Te u fakaava nai hoku loto kiate la pea ‘ofa kiate la ‘o hange ko ‘Ene ‘ofa ‘iate au?

VAKAI'I 'O E

MO'ONI

(Sione 15:1-11)

KO E VA'A MO E VAINÉ

"Ko au ko e vaine, ko e ngaahi va'a 'akimoutolu: ko ia 'oku nofo 'iate au, mo au 'iate ia, ko ia ia 'e fua lahi: ka māvae mo au, 'e 'ikai te mou fa'a fai ha me'a." (Sione 15:5)

'I ha taimi nounou kimu'a pea ne pekia, na'e fakaha 'e Sisu ko ia "a e vaine," pea ko 'Ene kau akonga 'a e "ngaahi va'a." Ko e ha 'ene 'uhinga ki he me'a ni? 'E lava ke mo'ui ha va'a 'i ha vaha'ataimi 'o 'ikai pipiki ki he vaine, ka 'e faifai pe pea mae ia. Koe'uhi ke 'oua na'a mole meiate kitautolu 'a e mo'ui ta'engata, 'oku fai mai ai 'e Sisu ha kole kiate kitautolu: "Nofo 'iate au"(Sione 15:4). 'I he veesi 'e 11 'a ia 'oku fai ai 'e Sisu 'a e talanoa fakatata ko 'eni 'o e vaine mo e ngaahi va'a, na'a Ne faka'aonga'i tu'o 10 'a e fo'i veape ko e "nofo." Kuo pau pe ko ha me'a mahu'inga mo'oni ia.

Ko e nofo ma'u 'ia Sisu'ú ko ha faito'o ia ki he māmafana 'a Leotisiá. 'Ikai ngata ai, ko ha tupu'anga ia 'o e fiefia (Sione 5:11). Ka 'e lava fefe ke tau nofo ma'u 'ia Sisu? 'I he'ene fai 'a ia 'oku lelei kiate ia, 'a ia ko hono tauhi 'Ene ngaahi fekau (Sione 15:10). Ko ha tali 'ofa 'eni ki he 'ofa kuo fakaha mai 'e he 'Otua kiate kitautolu (1 Sione 4:19).

KO E HUHU' A' I 'AKAU

"Nofo 'iate au, mo au 'iate kimoutolu. Hangē 'oku 'ikai fa'a fua 'ae va'a 'iate ia pē, 'o kapau 'e 'ikai nofo 'i he vaine; pea 'e pehē foki 'akimoutolu, 'o kapau 'e 'ikai te mou nofo 'iate au." (Sione 15:4)

'I he fa'ahita'u momoko, 'oku pipiki 'a e ngaahi va'a ki he vaine, ka 'oku 'ikai ke nau fua. Ko e ha hono 'uhinga? Koe'uhi he 'oku 'ikai ke nau ma'u 'a e huhu'a.

'I he a'u mai 'a e fa'ahita'u failaú 'oku toki ma'u ai 'e he ngaahi me'á ni 'a e huhu'a mei he vainé, pea 'oku 'asi mai leva 'a e ngaahi va'á (ngaahi uoua). Ko e fo'i lea faka-Kalisi na'e ngāue'aki 'e Sioné 'oku lava ke toe 'uhinga ia ki he ngaahi va'a kuo motuhi pea toe hunuki ki he fu'u kālepí.

Pe ko e ngaahi va'a ngingila pe ko e ngaahi va'a kuo motu'a, 'oku mahino 'a e me'a 'e taha: 'oku tau fie ma'u 'a e huhu'a 'o e vainé. Ko e hā 'e lava ke tau fakahoa ki ai 'a e huhu'á ni?

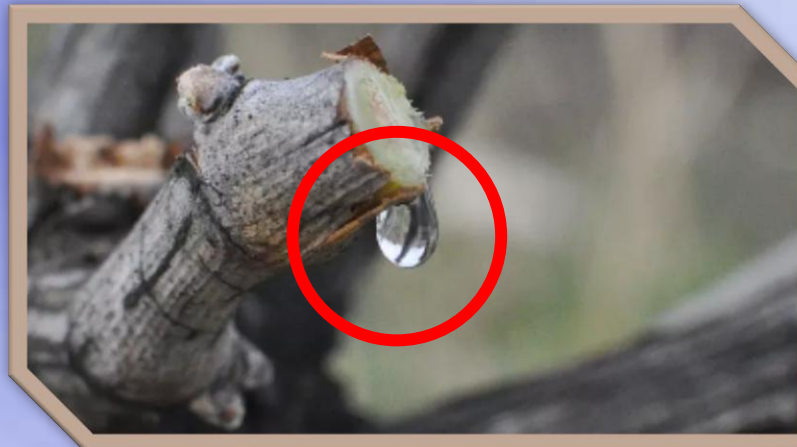
'I he lea tatau (Sione 14-17), 'oku 'omai ai 'e Sisu 'a e fakamatala: Ko e Laumalie Ma'oni'oni 'oku ne ngaue 'iate kitautolu ke ne 'omai 'a e mo'ui, 'o kapau 'oku tau loto ki ai.

Ko la hotau Fakafiemaleie (Sione 14:16-17)

'Oku ne fakahā 'a Sīsū kiate kitautolu (Sione 15:26)

'Oku ne fakahalaia'i kitautolu ki he angahala (Sione 16:8)

'Okú ne tataki kitautolu ki he mo'oni kotoa pē (Sione 16:13)

“Ko e koula ‘oku fokotu‘u atu heni ‘o hangē kuo ‘ahi‘ahi‘i ‘i he afí ko e tuí mo e ‘ofá. ‘Okú ne ‘ai ke koloa‘ia ‘a e lotó; he kuo fakama‘a ia kae ‘oua kuo ma‘a, pea ko e lahi ange hono ‘ahi‘ahí ko e ngingila ange ia ‘a hono ngingilá. Ko e kofu hinehina ko e kofu ma‘a ‘o e ‘ulungāangá, ko e mā‘oni‘oni ‘a Kalaisi ‘oku ‘oange ki he angahalá. fakatau pē meia Kalaisi ki ha mo‘ui ‘o e talangofua loto fiemālié ko e poto mo e ‘alo‘ofa ko ia ‘okú ne faka‘atā kitautolu ke tau ‘ilo‘i ‘a e angahalá ‘i ha fa‘ahinga fakapulipuli pē kuo ‘oange ‘e he ‘Otuá ki Hono siasí ‘a ia ‘okú Ne fie ma‘u ke nau pani ‘aki ‘a e potó ka na‘e ‘ikai ke nau lava ‘o tamate‘i ‘a e maama ‘o e siasí; telia na‘a valoki‘i kinautolu ‘e he faito‘o mata faka‘otua ‘a e mahino ki he mahino ko Kalaisi ‘a e tauhi ‘o e ngaahi kelesi kotoa pe ‘oku ne pehe: “Fakatau meiate au”. (Fakaha 3:18).”